Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda Aurea - Cod. Aug. perg. 256

Jacobus <de Voragine>

[S.l.], [14. Jahrh.]

De sancto Nycolao

urn:nbn:de:bsz:31-66161

Visual Library

tilibus correctus ille episcopum rogavit ut pro se oraret et agrum sibi redderet. Sic orante episcopo sanitatem recepit, agrum iterum usurpavit. Tunc episcopus orationi se dedit et omnes lapides ecclesie [illegible] dicentis: Hi lumen non accenderint donec dominus de suis inimicis vindicet. Et ecce oppositus gravissimis febribus iterum laboravit ac sicut prius nuncios ut pro se oraret et agrum suum et alium sibi similem redderet sibi misit. Episcopus ergo respondit: Iam oravi et exaudivit me deus. Sed ipse ad ipsum pertransiit et ut ecclesiam terre adequandam cogit. Episcopo dum ecclesiam ingreditur, ille subito moritur et ager ecclesie restituitur.

De sancto Nycholao.

Nicolaus dicitur a nychos quod est victoria et laos quod est populus. Unde Nicolaus quasi victor populique vel plurima sunt et vilia vel dicitur victor populi quia multos populos vita et doctrina docuit vicia et peccata vincere. ¶ Vel Nicolaus a nychos quod est victoria et laus quasi victoriosa laus. Vel legendam doctores Argolici greci vocantur. Alibi autem legitur quod Methodius patriarcha eam grece scripsit quam Iohannes dyaconus in latinum transtulit et plura addidit.

De nomine.

Nycolaus civis Patare urbis ex divitibus et sanctis parentibus originem duxit. Pater eius Epiphanius, mater vero eius Iohanna dicta est. Quem cum in primevo iuventutis sue flore parentes genuissent, deinceps continentes vitam celibem duxerunt. Hic dum prima die balnearetur erectus stetit in pelvi. Insuper IIII. et VI. feria tantum semel ubera sugebat. Factus autem iuvenis aliorum iuvenum devitans lascivias ecclesie potius frequentabat limina et quidquid ibi de sacra scriptura intelligere poterat memoriter retinebat. Parentibus ergo suis defunctis cogitare cepit qualiter tantam divitiarum copiam non ad laudem humanam sed ad dei gloriam distribueret. Tunc quidam eius vicinus satis nobilis tres filias suas virgines ob inopiam prostituere cogitur ut vel infami earum commercio aleretur. Quod ut sanctus comperit scelus abhorruit et massam auri panno involutam in domum eius per fenestram nocte clam iecit clamque recessit. Mane surgens homo massam auri reperit et deo gratias agens primogenite nuptias celebravit. Non multo post tempore dei famulus simile perpetrat opus. Et iterum ille reperiens de cetero vigilare proposuit ut sciret quis esset qui sue inopie subvenisset. Post paucos autem dies duplicatam auri massam in domum proiecit. Ad cuius sonitum ille excitatus et Nicolaum fugientem insequitur et tali voce alloquitur: Siste gradum teque aspectui ne subtrahas meo. Sicque accurrens velocius Nicolaum esse cognovit. Moxque humi prostratus osculari volebat pedes eius. Quod ille refugiens ab eo exegit ne eum quamdiu viveret publicaret. ¶ Posthec Mirree civitatis defuncto episcopo convenerunt episcopi ecclesie de episcopo provisuri. Aderat inter eos quidam magne auctoritatis episcopus ad cuius electionem omnium sententia dependebat. Cum igitur cunctos ieiuniis et orationibus insistere monuisset, nocte illa audivit vocem dicentem sibi ut hora matutinali fores ecclesie observaret et quem primo ad ecclesiam cui nomen esset Nicolaus venire conspiceret ipsum in episcopum consecraret. Hoc et aliis revelans episcopis admonuit ut omnes orationi insisterent et ipse pro foribus excubaret. Mirum in modum hora matutinali quasi a deo missus ante omnes se agebat Nicolaus. Quem apprehendens episcopus dixit ei: Quo nomine es? Ille vero erat columbina simplicitate plenus, inclinato capite inquit: Nicolaus

vite sanctitatis sue. Et in ecclesiam ductus eum
ibi plurimum reverenter in cathedra colloca-
vunt. Ipse autem eandem quam prius humili-
tatem et morum gravitatem in omnibus sectare-
batur oratione pervigilabat, corpus mace-
rabat, mulierum consortia fugiebat, humi-
lis erat in omnibus suscipiendo, efficax in
loquendo, alacer in exhortando, severus
in corripiendo. Fertur quoque sicut in quadam cro-
nica legitur beatum Nicolaum Niceno
interfuisse concilio. Quadam die dum
quidam naute periclitarentur ita cum lacrimis
orabant: Nicolae famule dei, si vera sunt
que de te audivimus, nunc experiamur. Mox
quidam in eius similitudine apparuit dicens: Ec-
ce assum. Vocastis enim me. Et cepit eos
in antempnis et rudentibus ceterisque
aliisque adiuvare navis armamentis.
Statimque cessavit tempestas. Cum autem
ad eius ecclesiam venissent, quem numquam
viderant sine indice cognoverunt et deo
et suo liberatori gratias egerunt. Ille
divine misericordie et eorum fidei non suis me-
ritis attribuere docuit. Quodam tempore tota pro-
vincia sancti Nicolai famem validam pa-
tiebatur ita ut omnibus deficerent alimenta.
Audiens autem vir dei naves honustas tri-
tico portum applicuisse, illuc statim
proficiscitur rogans nautas ut saltem in
centum modiis per singulas naves pericli-
tantibus subvenirent. Cui illi: Non audemus
pater, quia mensuratum Alexandrie oportet in
horrea imperatoris reddere nos. Qui-
bus sanctus inquit: Facite hoc quod dico et vobis
in dei virtute promitto quod nullam mino-
rationem incurretis apud regios exactores.
Quod cum fecissent eandem mensuram quam a
Alexandrie acceperant reddiderunt mi-
nistris imperatoris. Miraculum retulerunt et
dominum in suo famulo magnifice extol-
lunt. Frumentum vero secundum quod unicuique indigentia viro dei
distribuit, ita ut mirabiliter duobus an-
nis non tantum ad victum sufficeret sed et ad usum
sementis habundaret. Cum autem regio illa
ydolis deservisset, precipue nefande Dyane
simulacrum ipsis colerent adeo ut usque
ad tempus viri dei nonnulli rustici pravitati Dyane
execrabili deservirent ac sub quadam arbore consecrata Dyane quendam ritum gentilium exercerent, ac
vir dei predictum ritum de omnibus finibus expu-
lit et ipsam arborem precidi mandavit. Irat-
us est contra eum hostis antiquus oleum in ydriam quod
contra naturam et in aqua et absque lampadibus ardere con-
fecit, seque in formam cuiusdam religiose femine trans-
figurans quibusdam ad virum dei naviganti-
bus in quadam sagenula obviavit sicque af-
fata est eos: Vellem ad sanctum dei vobiscum ven-
ire sed nequeo. Rogo ergo ut hoc oleum ad eius ecclesiam
deferatis et ob mei memoriam ex eo aule
eius parietes liniatis. Et statim evanuit. Et
ecce aliam cernunt naviculam cum honestis per-
sonis, in qua erat viri simillimus sancto Nico-
lao, qui ait illis: Heu quid mulier illa vobis lo-
cuta est vel quid attulit? Illi autem cuncta per
ordinem enarrarunt. Quibus ille: Hec est impudi-
ca Dyana et ut me verum dicere comprobetis,
oleum illud in mare proicite. Quo proiecto
ingens ignis in mari succenditur et contra naturam
diu in mari ardere conspiciebant videntes. Cumque
ad servum dei venissent, dixerunt: Vere tu es ille qui nobis
in mari apparuisti et ab insidiis libe-
rasti. Cum autem deus eum sumere vellet, roga-
vit dominum ut angelos suos sibi mitteret et
inclinato capite angelos ad se venire
vidit et dicto psalmo In te domine speravi usque ad
in manus tuas, reddidit spiritum anno domini CCC
XLIII. Qui cum sepultus fuisset in tumba marmo-
rea, a capite fons olei et a pedibus fons a-
que profluit et usque hodie ex membris eius sacrum
resudat oleum valens in salutem multorum.

¶ Successit autem quidam vir bonus qui a clero suo
ab invidis est depulsus. Quo eiecto oleum flu-
ere desiit, hoc revocato per totum emanavit.
¶ Post multum vero tempus turchi myream
destruxerunt. Tumba sancti nicolai aperta
ossaque eius in oleo natantia in urbem barum
religiosi transtulerunt. Anno domini m. lxxx-
vii. ¶ Vir quidam a iudeo quandam sum-
mam pecunie accepit, iurans super altare sancti
Nicolai quod alium fideiussorem habere nequiret,
quod quanto citius posset sibi redderet. Tenente
illo diu pecuniam, iudeus eam expostulat,
sed eam reddidisse affirmat. Trahitur eum
ad iudicium et iuramentum indicitur debitori.
Ille baculum cavatum quod auro minuto im-
pleverat secum detulerat, ac si eius amminiculo
indigeret. Volens quod satis faceret iuramento
iudeo baculum tradidit tradidit tenendum.
Iuravit illeque plus sibi dedit quam debe(re)t.
Facto iuramento baculum suum repetiit et
iudeus ignarus astucie eum sibi reddidit. Redi-
ens autem qui fraudem fecerat in quodam bivio
oppressus obdormivit sopno. Currusque cum im-
petu veniens eum necavit et plenum ba-
culum auro fregit et aurum effudit. Audi-
ens hoc iudeus concitus illuc venit. Cumque do-
lum vidisset et a multis ei suggereretur ut au-
rum reciperet omnino renuit nisi qui defunctus
fuerat ad vitam beati nicolai meritis redde-
retur, asserens se si hoc fieret baptisma sus-
cepturum et christianum futurum continuo. Qui
qui defunctus fuerat resuscitatur et iudeus in christi
nomine baptizatur. ¶ Quidam iudeus videns
beati nicolai virtuosam potentiam in mira-
culis faciendis ymaginem eius sibi fecit
eamque in sua domo collocavit. Cumque res
suas cum aliquo loco longius iret commendabat
hec vel similia verba dicens. Ecce omnia bona
mea vobis custodienda committo et nisi omnia
bene custodieritis ultionem de vobis ex-
petam verberibus et flagellis. Quadam igitur vi-
ce dum ille abesset, fures advenientes cunc-
ta rapuerunt, sola ymagine relicta.
Iudeus autem rediens et se spoliatum videns
ymaginem alloquitur talibus vel similibus
verbis. Domine Nicolae nonne vos in domo
mea posueram ut res meas a latronibus ser-
varetis. Cur hoc facere voluistis et lat-
rones quare non prohibuistis. Igitur dura tormenta
recipies et plagis penam lues. Sicque
dampnum meum in tuis tormentis pensabo, tormen-
tis et furorem meum in tuis refrigerabo ver-
beribus et flagellis. Arripiens igitur iudeus yma-
ginem dure eam verberat, durisque eam flagel-
lat. Mira res. Predones dum spolia divi-
dunt, sanctus dei tamquam
qui illa verbera exceperat apparuit et hec vel talia
verba dicens. Cur tam dure pro vobis flagella-
tus sum, cur tam crudeliter verberatus, cur tot
tormenta passus. Ecce corpus meum quam livet
ecce quam effuso sanguine rubet. Perge-
te citius et cuncta reddite que tulistis,
alioquin dei omnipotentis ira in vos deseviet
ita scilicet ut scelus vestrum tanquam publicetur et
quilibet vestrum suspendio pereat. Ad quem
illi. Quis inquit es qui talia nobis loqueris.
Et ille. Ego sum Nicolaus famulus ihesu christi
quem iudeus ille pro rebus illis quas tulistis
ita crudeliter verberavit. Territi illi ad iu-
deum venerunt, miraculum referunt, ab eo
quod ymaginem receperat audiunt, cuncta red-
dunt. Sicque et latrones ad viam redeunt
rectitudinis et iudeus fidem amplectitur
salvatoris. ¶ Vir quidam pro amore filii
sui litteras addiscentis festum sancti Nicolai
annuatim sollempniter celebrabat. Quadam
igitur die puero patri convivium preparavit et mul-
tos clericos invitavit. Venit dyabolus in habitu
peregrini ad ianuam petens elemosinam sibi dari.
Iubet continuo pater filio ut det elemosinam pere-

nos. Properat puer, sed peregrinum non inveniens
insequitur abeuntem. Cumque ad quoddam compitum
venisset, apprehendens diabolus ipsum puerum stran-
gulavit. Quod audiens pater vehementer inge-
muit, corpus tulit et in thalamo colloca-
vit. Coepitque prae dolore clamare et dicere:
Fili dulcissime, quomodo tibi est? Nobisne sancte Nicolae
haec est merces honoris quem vobis tantum
exhibui? Et cum haec et his similia diceret,
puer quasi de gravi somno evigilans oculos
aperuit ac surrexit. Quidam vir dives meri-
tis sancti Nicolai filium habuit quem Adeoda-
tum nominatum ipsum vocavit. Hic igitur sancto dei
capellam in domo sua construens omni an-
no festum eius sollempniter celebrabat. Erat
autem locus ille iuxta terram Agarenorum. Adeodatus
igitur quadam vice ab Agarenis captus et ser-
vituti regis eorum deputatur. Sequenti an-
no dum festum sancti Nicolai pater eius festum de-
vote celebraret et puer cyphum preciosum
tenens regi assisteret, recolit suam capti-
onem, parentum dolorem et gaudium quod ea die
in domo sua fiebat, coepitque alta suspi-
rare. Quorum suspiriorum causam dum rex
minis extorsisset, ait rex: Quidquid tuus
Nicolaus agat, tu hic nobiscum mane-
bis. Et subito ventus vehemens domum con-
cutiens puerum cum cypho rapuit et ante fo-
res ecclesiae ubi parentes agebant sollemp-
nia collocavit et magnum gaudium omni-
bus generatur. De sancta Lucia.

Lucia dicitur a luce. Lux enim habet pulchri-
tudinem in aspectu, quia ut dicit Ambro-
sius: ita habet ut omnis eius in aspectu gratia sit.
Diffusionem, nam habet sine coinquinatione, quia
per quaecumque immunda diffusa non coinquinatur.
Rectum incessum sine curvitate. Longissimam
lineam pertransit sine morosa dilatio-
ne. Per hoc ostenditur quod beata Lucia habuit
decorem virginitatis sine aliqua corruptione,
diffusionem caritatis sine aliquo immundo
amore. ¶ Rectum incessum sine aliqua obliqua-
tione. ¶ Longissimam lineam divinae operatio-
nis sine negligentiae tarditate. Vel dicitur Lu-
cia quasi lucis via. De nomine

Lucia virgo Syracusana nobilis
genere audiens famam sanctae Agathae
per totam Siciliam divulgari, sepulchrum
eius adiit cum matre sua Euticia, annis
quattuor incurabili patiente fluxum sanguinis.
Inter ipsa igitur missarum sollempnia contigit ut
illud evangelium legeretur in quo dominum mulierem ab hac
passione sanasse narratur. Tunc Lucia ma-
tri dixit: Si credis his quae leguntur, crede
Agatham semper eum habere praesentem pro cuius nomine
sustinuit passionem. Si igitur sepulchrum
eius credens tetigeris, pro certo continuo sanita-
te gaudebis. Igitur recedentibus cunctis
mater et filia in oratione permanentibus iuxta
sepulchrum Lucia somnum arripuit vi-
ditque Agatham in medio angelorum gemmis
ornatam stantem et dicentem sibi: Soror mea
Lucia, virgo deo devota, quid a me petis
quod ipsa poteris praestare continuo matri? Nam ecce
per fidem tuam sanata est. Propter ipsam igitur te deprecor,
quae suis orationibus te sanavit, ne de
cetero nomines sponsum, sed quicquid daturum
eras pro dote pauperibus elargire. Cui
mater: Tege prius oculos meos et deinde
quod volueris facultatibus facito. Ad quam
Lucia: Quod moriens das, ideo das quia tecum
ferre non potes. Da ergo dum vivis et mer-
cedem habebis. Cum igitur redissent, sic coti-
die distractio fiebat et dabatur in necessitatibus
pauperum. Iuncta dum patrimonium distribui-
tur, ad sponsi notitiam pervenit. Requirit spon-
sus a nutrice de his. Respondit illa callide
quod utiliorem possessionem sponsa sua invenisset,
sed quam suo volebat nomine comparare, et ideo
videbatur aliquanta distrahere. Credens